EURÓPSKY PARLAMENT

2004 *2009*

Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

2008/2235(INI)

22.10.2008

NÁVRH SPRÁVY

o uplatňovaní v Európskej únii smernice 2003/9/ES o podmienkach pre prijímanie žiadateľov o azyl a utečencov: návštevy výboru LIBE od roku 2005 do roku 2008
(2008/2235(INI))

Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

Spravodajkyňa: Martine Roure

PR_INI

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU .....**Error! Bookmark not defined.**

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o uplatňovaní v Európskej únii smernice 2003/9/ES o podmienkach pre prijímanie žiadateľov o azyl a utečencov: návštevy výboru LIBE od roku 2005 do roku 2008 (2008/2235(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na smernicu Rady 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl[1] (smernica o prijímaní),

– so zreteľom na smernicu Rady 2005/85/ES z 1. januára 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca[2] (smernica o konaní),

– so zreteľom na nariadenie Rady č. 343/2003 z 18. februára 2003 ustanovujúce kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov[3] (nariadenie Dublin II),

– so zreteľom na správu Komisie z 26. novembra 2007 o uplatňovaní smernice 2003/9/ES z 27. januára 2003, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl (KOM(2007)0745),

– so zreteľom na Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDĽP), a najmä na jeho články 5 a 8,

– so zreteľom na Dohovor OSN o právach dieťaťa,

– so zreteľom na správy delegácií Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci v Taliansku (Lampedusa), v Španielsku (Ceuta a Melilla, Kanárske ostrovy), vo Francúzsku (Paríž), na Malte, v Grécku, v Belgicku,v Spojenom kráľovstve, v Holandsku, v Poľsku, v Dánsku a na Cypre,

– so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (A6-0000/2008),

A. keďže smernica Rady 2003/9/ES, ktorou sa ustanovujú minimálne normy pre prijímanie žiadateľov o azyl, je základným prvkom prvej fázy spoločného európskeho azylového systému,

B. keďže smernica o prijímaní a smernica o konaní stanovujú členským štátom povinnosť poskytnúť žiadateľom o azyl písomné informácie o ich právach, ako aj o organizáciách, ktoré zabezpečujú pomoc; a keďže je prvoradé, aby žiadatelia o azyl a prisťahovalci,

[1] Ú. v. EÚ L 31, 6.2.2003, s. 18.
[2] Ú. v. EÚ L 326, 13.12.2005, s. 13.
[3] Ú. v. EÚ L 50, 25.2.2003, s. 1.

vzhľadom na zložitosť konaní a krátke termíny najmä v prípadoch urýchleného konania, mali k dispozícii vhodného právneho poradcu, tlmočníka a aby dostávali rozhodnutia, ktoré sa ich týkajú, v jazyku, ktorému rozumejú,

C. keďže je dôležité dbať na to, aby azylové konania boli jasné (kritériá prijatia alebo zamietnutia žiadosti o azyl), spravodlivé, účinné a úmerné s cieľom zaručiť účinný prístup k azylu;

D. keďže článkom 7 smernice 2003/9/ES sa žiadateľom o azyl udeľuje právo na slobodu pohybu v rámci členského štátu, v ktorom požiadali o azyl, avšak členské štáty môžu toto právo obmedziť,

E. keďže dohovor o právach dieťaťa chráni práva všetkých maloletých osôb vrátane tých, ktoré sa nachádzajú mimo krajiny ich pôvodu, a keďže smernica o prijímaní stanovuje členským štátom povinnosť zohľadňovať osobitnú situáciu maloletých osôb a udeľuje im osobitné práva ako napríklad právo na vzdelávanie,

F. keďže počas svojich návštev poslanci viackrát konštatovali, že podmienky zadržiavania boli neprípustné z hľadiska hygieny, promiskuity, dostupných zariadení a že zadržiavané osoby neboli pravidelne informované o dôvodoch ich zadržiavania, ich právach a stave konania;

Všeobecné poznámky a azylové konania

1. vyjadruje poľutovanie nad tým, že uskutočnené návštevy ukázali, že platné smernice boli zle uplatňované zo strany členských štátov alebo sa vôbec neuplatňovali; žiada Komisiu, aby prijala potrebné opatrenia na zabezpečenie transpozície a dodržiavania smerníc;

2. ľutuje, že smernica 2003/9/ES členským štátom ponechala dôležitú právomoc rozhodovať, najmä pokiaľ ide o úroveň a formu materiálnych podmienok prijímania a prístupu k zamestnaniu a zdravotnej starostlivosti, na úkor zosúladenia právnych predpisov členských štátov;

3. vyzýva členské štáty, aby preukázali väčšiu solidaritu s krajinami, ktoré najviac čelia problémom prisťahovalectva, ktorá sa neobmedzuje len na technickú a(alebo) finančnú solidaritu; žiada Komisiu, aby preskúmala možnosť navrhnúť európsky nástroj rozdelenia nákladov s cieľom zaručiť lepšiu účinnosť pre členské štáty a vysokú úroveň ochrany pre žiadateľov o azyl;

4. žiada Komisiu, aby zaviedla stály systém návštev a inšpekcií; vyjadruje želanie, aby výbor LIBE pokračoval vo svojich návštevách s cieľom zaručiť dodržiavanie právnych predpisov Spoločenstva v oblasti podmienok prijímania;

Prijímanie

5. vyjadruje poľutovanie nad nízkou kapacitou otvorených prijímacích zariadení, ktoré zaviedli niektoré členské štáty a ktoré zrejme nespĺňajú príslušné potreby;

6. žiada, aby sa prijímanie žiadateľov o azyl a prisťahovalcov vykonávalo prioritne v otvorených prijímacích zariadeniach, domnieva sa, že žiadatelia o azyl sú osobitne zraniteľní a nemali by sa nich uplatňovať opatrenia zahŕňajúce odňatie slobody;

7. pripomína povinnosť členských štátov zaručiť prístup k azylovým konaniam;

8. považuje za nevyhnutné dosiahnuť rovnováhu medzi rýchlosťou konaní, znižovaním počtu nevyriešených prípadov a spravodlivým zaobchádzaním s každým individuálnym prípadom najmä v prípade urýchlených konaní;

Prístup k informáciám a právo na tlmočenie

9. konštatuje, že informácie o konaniach sú vo veľkej väčšine v písomnej podobe a že termíny sú veľmi krátke, čo môže spôsobiť problémy s porozumením a byť prekážkou v účinnom uplatňovaní práv žiadateľov o azyl pri predkladaní ich žiadosti; žiada, aby sa žiadateľom o azyl a prisťahovalcom poskytovali brožúry vysvetľujúce ich práva vo viacerých jazykoch; žiada členské štáty, aby poskytovali informácie aj inými prostriedkami vrátane ústnej alebo televíznej podoby;

10. vyjadruje znepokojenie nad nedostatkom tlmočníkov aj počas úradných rozhovorov; naliehavo žiada členské štáty, aby zabezpečili verejnú a bezplatnú službu tlmočenia, v prípade potreby aj telefonicky;

11. podporuje členské štáty, aby požiadali o finančnú pomoc z európskeho fondu pre utečencov s cieľom zlepšiť prístup k informáciám, a najmä zvýšiť počet jazykov, v ktorých sú poskytované informácie, alebo zlepšiť dostupnosť informačných prostriedkov;

Právna pomoc

12. vyjadruje poľutovanie nad tým, že právna pomoc je pre žiadateľov o azyl a prisťahovalcov obmedzená a niekedy je limitovaná na poskytnutie zoznamu mien právnikov, čo spôsobuje, že osoby, ktoré nemajú dostatok finančných prostriedkov, zostávajú bez pomoci;

13. pripomína, že je obzvlášť ťažké nájsť primeranú právnu pomoc pre zadržiavané osoby vzhľadom na problémy pri komunikácii s okolitým prostredím;

14. konštatuje, že trvalý prístup k právnikom je sťažený tým, že sa zadržiavané osoby premiestňujú medzi rôznymi prijímacími alebo zadržiavacími zariadeniami;

15. váži si právnu pomoc vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a zástupcov mimovládnych organizácií (MVO), ale domnieva sa, že nemôžu nahradiť zodpovednosť štátov;

16. naliehа na členské štáty, aby zaručili verejnú bezplatnú a účinnú právnu pomoc všetkým žiadateľom o azyl a prisťahovalcom;

Prístup k zdravotnej starostlivosti

17. vyjadruje poľutovanie nad tým, že vo väčšine navštívených zadržiavacích centier sa žiadatelia o azyl a prisťahovalci pravidelne sťažujú na nedostatočnú a neprimeranú lekársku starostlivosť, problémy s návštevou lekárov alebo s komunikáciou s lekármi, na nedostatok osobitnej starostlivosti (najmä o tehotné ženy, obete mučenia) a liekov;

18. žiada členské štáty, aby rozšírili v súčasnosti poskytovanú lekársku starostlivosť tak, aby sa neobmedzovala iba na prvú pomoc, a aby zaručili aj duševné zdravie;

Prístup k zamestnaniu

19. žiada Komisiu, aby navrhla zmenu článku 10 smernice 2003/9/ES s cieľom umožniť lepší prístup na trh práce;

20. žiada členské štáty, aby nepresadzovali právne alebo administratívne obmedzenia, ktoré by bránili prístupu na trh práce;

Pomoc poskytovaná mimovládnymi organizáciami

21. uznáva významnú činnosť združení, čo sa týka pomoci žiadateľom o azyl a nelegálnym migrantom;

22. žiada členské štáty, aby združeniam zabezpečili prístup k žiadateľom o azyl a nelegálnym migrantom bez právnych alebo administratívnych prekážok vrátane prístupu k tým, ktorí sú v zadržiavacích centrách;

Zadržiavanie

23. ľutuje, že sa členské štáty čoraz viac uchyľujú k zadržiavaniu; pripomína, že zadržiavanie musí byť až posledným opatrením, ak sa preukáže, že žiadne iné opatrenie nezahŕňajúce odňatia slobody nemalo požadovaný účinok, musí mať stanovený cieľ (napríklad vyhostenie) a dĺžka zadržania musí byť obmedzená len na výkon tohto cieľa;

24. pripomína, že článok 5 EDĽP udeľuje právo odvolať sa proti opatreniu zahŕňajúcemu odňatie slobody; žiada, aby každý zadržiavaný občan tretej krajiny mohol uskutočniť takéto odvolanie;

25. je znepokojený väzenskými podmienkami , v ktorých sú zadržiavaní nelegálni migranti a žiadatelia o azyl, hoci nespáchali žiadny zločin; žiada, aby boli tieto osoby zadržiavané v odlišných budovách s cieľom zabezpečiť ich bezpečnosť;

26. je znepokojený chatrným stavom a nedostatkom hygieny niektorých zadržiavacích centier; pripomína, že povinnosť dôstojného prijímania sa týka aj zadržiavaných osôb; žiada, aby sa v čo najkratšom čase zatvorili všetky centrá, ktoré nespĺňajú normy;

27. konštatuje, že prístup k zdravotnej starostlivosti, a najmä k psychologickej starostlivosti, je často sťažený v dôsledku väzenských podmienok; žiada členské štát, aby zaručili primeranú a nezávislú lekársku starostlivosť vrátane psychologickej pomoci v zadržiavacích centrách cez deň i v noci;

28. vyzýva členské štáty, aby zlepšili kontakt s vonkajším svetom a aby umožnili pravidelné návštevy zlepšením prístupu k telefónu a rozšírením prístupu k internetu vo všetkých centrách;

Maloleté osoby bez sprievodu a rodiny

29. pripomína, že najvyšší záujem dieťaťa musí byť v centre každého prijatého rozhodnutia alebo opatrenia, ktoré sa týka maloletej osoby v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa;

30. žiada, aby sa zadržiavanie maloletých migrantov a žiadateľov o azyl v zásade zakázalo a aby sa k zadržiavaniu maloletých s ich rodičmi pristupovalo len výnimočné a aby jeho cieľom bola záruka najvyššieho záujmu dieťaťa;

31. vyzýva členské štáty, ktoré ešte nepodpísali a neratifikovali Dohovor o právach dieťaťa, aby tak bezvýhradne urobili;

32. pripomína, že všetky maloleté osoby majú právo na vzdelávanie bez ohľadu na to, či sú v ich krajne pôvodu alebo nie; žiada členské štáty, aby zaručili toto právo aj v prípade, že je maloletá osoba zadržiavaná; žiada, aby sa prístup k vzdelávaniu poskytoval v spoločenstve a bez akéhokoľvek administratívneho obmedzenia, ktorého dôsledkom by bolo oddelenie cudzích maloletých osôb, s cieľom zabezpečiť najlepšie začlenenie detí a ich rodín;

33. pripomína, že maloleté osoby majú právo na zábavu primeranú ich veku a žiada členské štáty, aby zaručili toto právo aj v prípade, že sú deti zadržiavané;

34. žiada, aby členské štáty zaručili, že maloleté osoby bez sprievodu a rodiny sú ubytované v oddelených centrách aj v prípade, že sú zadržiavané, aby sa zabránilo promiskuite s inými dospelými osobami a aby sa zaručil prístup k chránenému prostrediu;

35. vyjadruje želanie, aby všetky osoby, ktoré pracujú s maloletými osobami a s maloletými osobami bez sprievodu, absolvovali osobitnú odbornú prípravu primeranú k situácii detí;

Maloleté osoby bez sprievodu

36. žiada, aby sa pre každú maloletú osobu menoval nezávislý právny zástupca, ktorý by dbal na jej ochranu; žiada, aby sa jasne vymedzili právomoci a úloha právneho zástupcu;

37. vyzýva Komisiu, aby stanovila povinnosti identifikácie a vyhľadávania člena rodiny v Európskej únii, aby sa zabezpečilo, že maloletá osoba bez sprievodu sa bude môcť pripojiť k členovi svojej rodiny, ak je to v jej záujme;

38. je znepokojený javom zmiznutých maloletých osôb bez sprievodu; žiada Komisiu a členské štáty, aby zaviedli harmonizovaný systém zberu údajov a štatistického spracovania týkajúci sa identifikácie a pomoci poskytovanej maloletým osobám bez sprievodu s cieľom potlačiť tento jav;

39. žiada Komisiu a členské štáty, aby zaviedli harmonizovaný a spoľahlivý mechanizmus identifikácie maloletých osôb bez sprievodu a spoločné pravidlá sporov týkajúcich sa veku; pripomína v tejto súvislosti, že počas konania sporu týkajúceho sa veku sa

príslušná osoba musí zásadne považovať za maloletú až do skončenia konania, a teda sa s ňou musí zaobchádzať ako s maloletou osobou;

Rodiny

40. pripomína, že článok 8 EDĽP zaručuje rešpektovanie súkromného a rodinného života; žiada členské štáty, aby chránili jednotu rodiny;

41. vyzýva členské štáty, aby pred tým, než začnú zadržiavať rodinu s maloletými osobami, preskúmali každé iné primerané opatrenie ako opatrenie zahŕňajúce odňatie slobody a aby dokázali, že nie je účinné;

42. vyjadruje želanie, aby rodiny žiadajúce o azyl mali prístup k službám starostlivosti o rodinu a deti a k návštevám lekárov špecializovaných na ochranu detí;

Zraniteľné osoby

43. žiada Komisiu, aby stanovila spoločné povinné normy pre identifikáciu zraniteľných osôb, najmä pre obete mučenia alebo obchodovania s ľuďmi;

44. domnieva sa, že žiadna zraniteľná osoby nesmie byť zadržiavaná z dôvodu jej osobitnej situácie, pretože by sa to výrazne odrazilo na jej stave;

45. naliehavo žiada členské štáty, aby zabezpečili osobitnú pomoc zraniteľným osobám a obetiam mučenia a obchodovania s ľuďmi, najmä psychologickú pomoc s cieľom zaručiť ich ochranu; žiada, aby všetci zamestnanci, ktorí sú v kontakte so zraniteľnými osobami vrátane zamestnancov poverených žiadosťami o azyl, absolvovali osobitnú odbornú prípravu;

Dublinský systém

46. je znepokojený zvýšeným počtom zadržiavaných osôb v rámci dublinského systému a takmer pravidelným používaním opatrení zahŕňajúcich odňatie slobody v niektorých členských štátoch; vyjadruje želanie, aby tieto osoby neboli zadržiavané, ak členský štát nepotvrdil a nepreukázal existenciu rizika úteku;

47. vyjadruje poľutovanie nad tým, že niektoré členské štáty obmedzujú osobám spadajúcim do dublinského systému prístup k normám prijímania; žiada Komisiu, aby jasne stanovila, že smernica 2003/9/ES sa vzťahuje rovnako na tieto osoby s cieľom zaručiť, že môže požívať všetky svoje práva;

48. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade a Komisii.